

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ÖMER SABANCI'NIN
ADANA SİAD KONUŞMASI

06 Eylül 2004
Adana

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İrm Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Maunoy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29	Faks: (90-212) 249 13 50	e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11	Faks: (90-312) 428 86 76	e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47	Faks: (32-2) 736 39 93	e-mail: brsoffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70	Faks: (1-202) 776 77 71	e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300	Faks: (49-30) 28 878 6399	e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40	Faks: (33-1) 426 516 99	e-mail: sntsr@tusiad.org

web: www.tusiad.org

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Adana ilinin değerli yöneticileri, sevgili Adanalı dostlar, sayın basın mensupları

Aile köklerimiz bulunduğu kentte, gözbebeğimiz Adana’da sizlere hitap etmenin mutluluğu içinde, TÜSİAD adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bana bu fırsatı sağladığı için Başkan sayın Sayın Süleyman Onatça’nın şahsında ADSİAD’a teşekkür ediyorum.

Öğle saatlerinde Mersin’de Türkiye gündeminin üç temel konusu üzerinde yoğunlaşmaya çalıştık. Sizlere bunları kısaca özetledikten sonra, bazı önemli konularda ayrıntılara girmek istiyorum.

Üzerinde durduğumuz ilk önemli konu kamu reformu çalışmaları çerçevesinde TBMM’de kabul edilen dört kanundan üçünün, sayın Cumhurbaşkanımız tarafından veto edilmesiydi. Doğrusu bu bizim için sürpriz olmadı.

TÜSİAD Kamu Reformu çalışmalarının arkasındaki temel felsefeyi doğru bulmaktadır. Ancak, tasarıların Anayasa’daki kamu yönetimi felsefesinden farklı bir yönde olduğu da ortadadır. Dolayısıyla, reform çalışmalarının gerekli Anayasa değişiklikleri yapılmadan gündeme gelmesi doğru değildi ve TÜSİAD olarak biz bu görüşümüzü gerek hükümet, gerekse kamuoyu ile paylaşmıştık.

Öte yandan, yerel yönetimlere yeni sorumluluklar yüklerken, onların bu sorumlulukları yerine getirecek kapasiteye ulaşmalarını sağlayacak programlar oluşturmak ve gerekli denetim mekanizmalarını kurmuş olmak gerekiyordu. Bu eksiklikleri de dile getirmiştik.

Bu konu üzerinde, “biz demiştik” demek için durmuyoruz. Kamu yönetimini, devletin temel taşlarından biri olarak görüyoruz ve Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu reformların en başındakilerden biri olduğunu düşünüyoruz.

Hukuk ve yargı konusunda da benzeri düşünceler içindeyiz. Türkiye’nin, hukukun üstünlüğünün egemen olduğu bir ülke olabilmesi, hem doğru kamusal denetim mekanizmalarının kurulması ve işletilmesini, hem de yargı sisteminin baştan aşağı reforme edilmesini gerektirmektedir. TÜSİAD’ın 15 yıldır dile getirdiği bu konuların, yargı skandalları ile güncellik kazanması üzücüdür. Umarız, “bir musibet, bin nasihat yerine geçer” ve hukuk-yargı sistemimizin sorunları masaya yatırılarak kapsamlı bir reform girişimi başlatılır.

Gündemin ikinci önemli konusu AB’nin Türkiye ilerleme raporudur. Bazı ön değerlendirmeler, yargı sistemindeki sorunların, azınlıkların dini haklarının, kadın haklarının, insan hakları ihlallerinin ve köye dönüş projesinin işlememesinin müzakere değerlendirmeleri sırasında önümüze çıkacağını ortaya koyuyor.

Bunlar yeni sorunlar değil ama, uygulamada olumlu yönde görünür mesafe kat edilememesi, buna karşılık olumsuz örneklerin her gün karşımıza çıkabiliyor olması işimizi güçleştiriyor. Bu bağlamda TCK’daki değişiklik girişimleri büyük önem taşıyor. Bu çalışmada da, zina konusunda anlamsız bir geri

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İrm Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauny 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29 Faks: (90-212) 249 13 50 e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11 Faks: (90-312) 428 86 76 e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47 Faks: (32-2) 736 39 93 e-mail: bsloffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70 Faks: (1-202) 776 77 71 e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300 Faks: (49-30) 28 878 6399 e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40 Faks: (33-1) 426 516 99 e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

gidişin olması, Terörle Mücadele Yasası'nın ifade özgürlüğünü sınırlayan eski maddelerini çağrıştıran düzenlemelerin TCK'nda yer alması gibi olumsuzluklar, bir çok konuda kat edilen olumlu mesafeleri gölgeliyor.

Türkiye'nin bugüne kadar sergilediği ilerlemenin görmezden gelinmemesi gerektiği ve kararın, teknik düzeyde değil, siyasi düzeyde alınacağı gerçeklerinin biz de farkındayız. Ancak, bu süreçte bizi destekleyen dostlarımızın elini güçlendirmek, Türkiye'nin Avrupa kamuoyu nezdinde sergilediği olumsuz görüntünün belki de kalıcı olarak silinmesi için önümüze çıkmış olan bu en büyük fırsatı değerlendirmek, tarih karşısında bir görevdir diye düşünüyoruz.

AB ilişkilerimiz çerçevesinde daha düne kadar en sıcak konumuz olan, ancak birden bire kamuoyunun gündeminden düşen Kıbrıs konusuna da bu vesile ile değinmekte yarar görüyorum.

Nisan ayında yapılan referandumla, Kıbrıslı Türkler, Annan Planı'nı kabul ederken, Kıbrıslı Rumlar reddettiler ve Türk tarafıyla eşitlik temelinde birarada yaşamayı istemediklerini dünyaya ilan ettiler. Bu aşamada, barıştan ve bütünleşmeden yana tavır alan Türk tarafının maruz kaldığı haksız ambargoların kaldırılması ve tecrit edilmişliğin giderilmesi gerekiyordu.

Referandumun üzerinden 5 ay geçmesine rağmen, verilen sözler hala tutulmadı. BM Genel Sekreteri'nin son raporu Güvenlik Konseyi'nce hala onaylanmadı. Ticari uçaklar, Rum tarafının muhalefeti nedeniyle Ercan havaalanına inemiyor. Kuzey'den Güney'e kişilerin, malların ve hizmetlerin girişi ile ilgili olan "Yeşil Hat Tüzüğü" Kıbrıslı Türklerin izolasyonlarını sona erdirmede ve ekonomik kalkınmalarını sağlamada son derece yetersiz kalıyor.

İyimserlik verecek tek açılım, Kıbrıslı Türklerin mallarını doğrudan AB ülkelerine satmalarını sağlayacak "Doğrudan Ticaretle İlgili Tüzük" ve kendilerine ayrılan 259 milyon Euro'yu serbest bırakacak "Mali Protokol"dür.

Özetle, ABD ve AB'nin, referandum öncesi ve sonrasındaki vaatlerini yerine henüz getirmeyerek KKTC'de büyük düş kırıklığı yarattığını görüyoruz. Önümüzdeki günlerde tarafların KKTC halkının haksız bir ambargoya maruz kalmaktan doğan sıkıntılarını bitirecek adımları atmasını diliyoruz.

Değerli konuklar,

Geçtiğimiz günlerin bir başka önemli gündem maddesi ekonomi oldu. Bazı rating kuruluşlarının Türkiye hakkındaki çelişik beyanları, ekonomideki gelişmelerin yeniden gündeme gelmesine, özellikle cari açık tartışmalarının ön plana çıkmasına yol açtı.

TÜSİAD olarak, bu hükümetin, ekonomi politikalarında bir devamlılık sağlamasını ve mevcut dengesizliklerin giderilmesi hususunda kararlı bir tutum takınmasını her zaman övgüyle değerlendirdik. Ancak, kazanımları kalıcı hale getirecek yapısal önlemlerin aynı kararlılıkla ele alınmamasını, gerekli reformların yapılması hususunda yeterince cesur ve radikal olunmamasını da eleştirdik.

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İrm Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Maunoy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29 Faks: (90-212) 249 13 50 e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11 Faks: (90-312) 428 86 76 e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47 Faks: (32-2) 736 39 93 e-mail: bsloffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70 Faks: (1-202) 776 77 71 e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300 Faks: (49-30) 28 878 6399 e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40 Faks: (33-1) 426 516 99 e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Bu bağlamda gelir idaresinin yeniden düzenlenmesi, kayıt dışı ekonomiye gösterilen müsamahaya son verilmesi, sosyal güvenlik kurumlarına neşter atılması, özelleştirmelerde hukuki yapının oturtulması ve satış fiyatı eksensiz değil, ekonomiye sağlanacak katma değer eksensiz bir felsefenin benimsenmesi, yatırım ortamının iyileştirilmesi; ülke ekonomisinin temel sorunlarına kalıcı çözümler üretilmesi gereken alanlar olarak karşımızda durmaya devam ediyor.

Yapısal önlemlerin alınmamasının kazanımları tehlikeye düşürebileceği gerçeğinin yanı sıra, dış dengede izlemeye başladığımız olumsuzluk da 2005 yılında ekonomik istikrara yönelik ciddi risklerle karşılaşabileceğimizi işaret etmektedir.

Henüz finanse edilebilir bir seviyede bulunan ancak dikkatle izlenmesi gereken cari açık, büyümenin hızlanmasının doğal bir sonucudur. Yükselen petrol fiyatları gibi konjonktürel olumsuzlukların da devreye girmesiyle cari açığın daha da büyümesi olasıdır.

Bugünkü işsizlik seviyesi ile Türkiye'nin büyümenin hız kazanmasını ve sürdürülebilir bir seviyede istikrara kavuşmasını desteklemekten başka çaresi yoktur. Son altı ayda cari açığı artıran faktörlerin yatırım ve ara malı ithalatı olduğu dikkate alınır, tüketimi kısımaya yönelik polisiye önlemlerin bir yarar getirmeyeceği görülecektir.

Türkiye ne zaman hızlı büyüme sürecine girse, cari açık da büyür ve bu açıkların finansmanı sorun yaratır. Bu eğilim sorunun yapısal olduğunu bize göstermektedir. Kısa dönemde dalgalı kur politikası bir fren etkisi yapabilir ama, büyümeye iradi bir fren koymak yerine, orta vadede açığı sağlıklı biçimde finanse etmenin yollarını aramak gerekmektedir.

Bu boyutta cari açıklar ancak doğrudan yabancı sermaye girişi ile finanse edilebilir. Hükümet, ayakları yere sağlam basan bir politika ile bu gidişatı ülke ekonomisi için bir avantaja çevirebilir. Bunu sağlamak için hepsi birbirinden önemli dört sağlam dayanağa ihtiyacımız var: 1) Mali piyasalara güven verecek olan IMF anlaşması, 2) Olumsuz beklentileri en aza indirmek için siyasi güven ve istikrar ortamının korunması 3) AB ile müzakerelerin başlaması, 4) Yatırım ortamının iyileştirilmesi...

Son maddenin üzerinde biraz durmak istiyorum: Yatırım ortamının iyileştirilmesi cari açıkların sağlıklı finansmanı için doğrudan yabancı sermaye girişini hızlandırmak açısından olduğu kadar, ülkemizin kanayan yarası işsizliğe bir çözüm üretilmesi açısından da büyük önem taşımaktadır.

Oysa Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu en son geçtiğimiz günlerde ve bir önceki toplantıdan 10 ay, Yatırımcı Konseyi toplantısından 5 ay sonra yapılabilmektedir.

Yine cesur ve radikal adımlar atmak yerine mesele zamana yayılmaya çalışılmakta ve bazı düzenlemeler yapılsa bile arada yitirilen zaman içinde, başka düzenlemelerle geriye gidiler gerçekleşmektedir. Bir paket anlayışıyla, topyekün bir değişim gerçekleşmediği için de, Türkiye, dünya çapında kapsamlı bir tanıtım kampanyası ile doğrudan yatırımı ülkeye çekme noktasına gelememektedir.

TÜSIAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONGRESYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İrm Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Maunoy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29 Faks: (90-212) 249 13 50 e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11 Faks: (90-312) 428 86 76 e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47 Faks: (32-2) 736 39 93 e-mail: bsloffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70 Faks: (1-202) 776 77 71 e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300 Faks: (49-30) 28 878 6399 e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40 Faks: (33-1) 426 516 99 e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Bu yılın başlarında, hükümet, yıllık geliri 1500 dolar veya daha az olan 36 ilimiz için özel teşvik çıkarttı. Gelir vergisi stopajlarında, sigorta primi işveren paylarında sağlanan teşvikler, enerji desteği ve bedelsiz yatırım yeri tahsisi, kuşkusuz bu 36 il için ve küçük yatırımcı için önemli olabilir.

Ancak yatırım teşviklerinin geneline baktığımızda, orta ve büyük ölçekli yerli ve yabancı sermayenin cezbedilmesi ve hızla harekete geçirilmesi açısından son derece yetersiz kaldığı görülmektedir. Öncelikle yapılması gereken, bir sanayileşme stratejisi ortaya koyabilmektir. Yani hangi sektörlerin, hangi bölgelerde yatırım yapabileceğine dair bir strateji belirlemek ve Avrupa Birliği normlarını da gözönüne alarak özel teşvikler geliştirmek zorundayız.

Sanayideki strateji yoksunluğu, tarımda da aynen geçerlidir. TÜSİAD tarımı, Türkiye'nin sosyal ve ekonomik istikrara kavuşması yolunda en öncelikli sektörlerden biri olarak görmektedir. Tarım, temel besin maddelerini ve sanayinin hammaddelerini üreten bir sektör olması, istihdamdaki ve ihracattaki payı nedeniyle büyük önem taşımaktadır. Özellikle istihdam açısından bakıldığında acil önlemlerin gerektiği, bu önlemler alınmazsa, tarımdaki gizli işsizliğin kentlerdeki açık işsizliğe dönüşmesiyle, bu çerçevedeki sosyo-ekonomik sorunların yükünün kaldırılamaz boyutlara ulaşacağı görülmelidir.

Tarımdaki yeniden yapılanmanın temel motifi, köylülüğün yerini modern çiftçiliğin alması, geleneksel üretim yapısının modern üretim yapısına yerini bırakması, tarımsal üretimin piyasa odaklı hale getirilmesidir. Böylece tarımsal çıktıyı hammadde olarak kullanan sanayi ile tarım arasındaki ilişki güçlendirilebilecektir. Tarımdaki yapısal değişimle, Türk işadamlarının da sektöre ilgisi artacak, modern ve büyük işletmelerin faaliyete geçmesiyle, üretimde büyük bir dönüşüm ortaya çıkabilecektir.

TÜSİAD, tarımda vizyon ve strateji geliştirmek üzere, Ekim ayı içinde konunun tüm taraflarını biraraya getirerek bir arama konferansı gerçekleştirecektir. 2005 yılı başlarında ise, "Tarım, Hayvancılık ve Balıkçılık" çalışma grubumuz Türkiye Tarım Stratejisi raporunu kamuoyuna duyurabilmeyi ummaktadır.

Değerli konuklar,

Ülke ekonomisinin sürdürülebilir bir büyüme çizgisine oturmasının mücadelesi içindeyiz. Bu mücadelede, ayağımıza bağ olan eski yapının köklü bir değişime tabi tutulması gerekiyor. Bunun ekonomik olduğu kadar, sosyal, idari ve siyasi boyutları da var. Bu bütünlük içinde, radikal, cesur adımların atılması gerekiyor. Bu hükümetin bunu başaracak kapasiteye sahip olduğuna inanıyoruz. Hedefe odaklanarak ve kararlılıkla daha fazla zaman kaybetmeden bu adımlar atılmalıdır.

Bu yönde gerçekleştirilecek her yeniliğin arkasında ilk önce işadamlarının duracağını, hepimiz adına söylemekte bir sakınca görmüyorum. Bizler değişim ile istikrarın bağdaşabileceğine ve Türkiye'yi de ancak bu anlayışın yücelteceğine inanıyoruz.

Hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İrm Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Märkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29 Faks: (90-212) 249 13 50 e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11 Faks: (90-312) 428 86 76 e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47 Faks: (32-2) 736 39 93 e-mail: bsloffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70 Faks: (1-202) 776 77 71 e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300 Faks: (49-30) 28 878 6399 e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40 Faks: (33-1) 426 516 99 e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org